

i sjællandsk retning - og har villet det. Denne hans ideologi, samt hans underrapportering, tror jeg snarere er udtryk for at han godt ved at han ikke taler så rigsmålsnært som han gerne ville, hvis han kunne.

Afslutning

En teoretisk pointe skal afslutningsvis antydes: Alle vokser vi op til kompetente sprogbrugere ved at udsættes for og forholde os til et virvar af varierende sprogbrug og konkurrerende normidealer. Vores egen sprogbrug, og dens variation, fortæller derfor noget om hvor vi kommer fra - og om hvor vi vil hen. Ændringer i sprogbrugsmønstret, både som individuelt og samfundsmæssigt fænomen, er en følge af ændrede sprogholdninger. Det er ændringer i styrkeforholdet mellem normidealerne som fører til ændringer i sproglige varianter brugsfrekvens - ikke omvendt. Gennem fokusering på de individuelle sprogholdninger og "livshistorier" kan dette socialpsykologiske grundlag for sprogforandring konkretiseres.

Litteraturhenvisninger

Lars Brink og Jørn Lund: Dansk Rigsmål, København 1975
Inger Ejsskjær: Kortvokalstødet i sjællandsk, København 1967

K. Ringgaard (udg.)

1. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog
Århus 1987

FYNSK MELLEM ØST OG VEST

Af Inge Lise Pedersen

For en traditionel dialektologisk betragtning er den udlydende tryksvage vokals udvikling det primære inddelingskriterium for danske dialekter. Dialektområder bliver defineret ved hvilke ordtyper der er udviklet i hvert enkelt område, og vi får den kendte tredeling af landet i Bornholmsk, Ømål og Jysk. Lillebælt er således en dialektgrænse af første rang.

Den skarpe skelnen mellem ømål og apokopedialekten jysk støttes af andre dialektkriterier, der er fx. forskel på hvilke langvokaler der diftongeres i de to områder. Men der er også mange af de principielt nord syd gående grænselinjer der slører den primært så skarpe skelnen.

Storebælt som dialektgrænse.

Der er et accentuelt træk som stødbasis - forskellen i ord med kort vokal efterfulgt af en stemt + en ustemt konsonant. Sådanne ord som hjælp, folk, damp, kant har stød på Sjælland, men er stødløse på Fyn og i Jylland (Kort over de danske Folkemål no. 76). Denne grænse går således gennem Storebælt¹⁾.

Og det er der mange grænselinjer der gør. Det gælder agtværdige gamle isofoner som forskellen mellem

vestligt [sdøw, sdø'w] og østligt [sdu'u]

" [fəw'l, fə'wɫ] " [fuw'l, fu'l]

" [bøj, ba] " [bu, buð]

og det gælder yngre grænselinjer som den mellem assimilerede former af -rn i det vestlige og uassimilerede former på Sjælland (Kort etc nr. 65). Denne grænse er hverken gammel eller ubevægelig a'et i an på Sjælland er formentlig restitueret, men i nogle generationer har Storebælt dannet grænsen.

I en række tilfælde har vi grænser både gennem Store- og Lillebælt med Fyn (og ofte Samsø, Djursland) i en mellemposition. Det gælder for perfektum participiumsformen af stærke verber; på Sjælland som i rigsmål ender de på [-əd] i jysk på [-ən], mens man på Fyn har [-ən] i nogle og [-ət] i resten (Andersen 1969:løvsblad 11).

Der er således i de klassiske dialekter en hel del grænser gennem Storebælt inden for de forskellige dele af sproget. Accentuation, fonologi og morfologi er eksemplificeret, inden for leksikon kan nævnes *kok* over for *hane* og *skydsel* over for *grissel*, og der kan også nævnes en forskel på fordelingen af sætningstryk: På Sjælland 'sidder man og 'sover, når 'en 'står og 'vrøvler, i Vestdanmark 'sidder 'I og 'sover mens 'jeg 'står og 'vrøvler.

Den skarpe skelnen mellem jysk og øsmål modereres således ikke blot ved at der er en overgangszone, en slags Lillebælts-dialekt, hvor man kan træffe visse vestfynske træk i dele af Østjylland (Bjerre herredsdialektens [šw] for [ow] minder fonetisk om det vestfynske [öw]), og jyske træk i vestfynsk, specielt i Vends herred ("Melfarjysk" fx. trykssvagt -et > ør), men også - og nok så væsentligt i denne sammenhæng: i en lang række tilfælde hører Fyn med til det jyske dialektområde.

Fynske regionalsprogs karakteristika.

I takt med dialektudtyndingen ændrer det sproglige landkort sig, mange af de gamle grænser forsvinder, nogen flytter sig og der kan på den måde opstå nye dialektområder.

På grundlag af materiale fra en undersøgelse af den sproglige variation i Vissenbjerg kommune på Vestfyn, specielt fra aldersgruppen 18-30 år, vil jeg i det følgende skitsere denne udviklings forløb på Fyn.

Som et samlebegreb for det sprog som de fleste af disse yngre fynboer taler, bruger jeg termen regionalsprog. Der er altså ikke nødvendigvis tale om et sprog der lever op til en

veldefineret regionalsprogsnorm, men om en praktisk term for mellembegrebet mellem dialekt og rigsmål.

Bevarede dialekttræk.

Blandt de mest resistente dialekttræk er følgende

1. Ord med højvokal der har stød i rigsmål er stødløse fx. *bi, by, bo, fin, Fyn, hus.*
2. I ord af typen kort vokal + stemt konsonant med stød er der sket en fremrykning af stødet: halv hedder ikke [hal'] men [ha:l], dam hedder ikke [dam'] men [da:m]. Ordene bevarer den korte vokals kvalitet i de tilfælde hvor der er forskel på kvaliteten af kort og lang vokal, det hedder [da:mp] dammen, men [da:mp] damen, dvs forlængelsen medfører ikke nødvendigvis sammenfald mellem oprindeligt lang- og kortvokaliske ord.
3. Ord af typen kort vokal + stemt + ustemt konsonant er stødløse (jf. ovf.).
4. Det bløde d [ð] er svundet.

Disse fire dialekttræk er de bedst bevarede af de generelle træk. De to første er specifikt fynske, træk nr 3 fælles med størstedelen af Jylland, nr 4 med dele af Jylland samt Sydøerne. Ingen af trækkene er fælles med Sjælland.

Nydialektale bevarede træk.

I kort over danske Folkemål viser kort 68 udviklingen af gammeldansk trykssvagt -æth. Denne endelse kan være enten bestemt artikel neutrum, perfektum participium af svage verber eller adjektiv-afledning. I følge kort 68 har størstedelen af Fyn her [-ə], men et nordvestfynsk hjørne har [-əx] mens der på den anden side af Lillebælt er [-ət] i et meget stort område. Det er nærliggende at antage at dette -t er restitueret, alene den dialektgeografiske fordeling tyder herpå, med randområder i Jylland der udviser større svækkelse end den centrale del af Jylland. En sådan restitution er be-

gyndt på Fyn allerede i forrige århundrede. Mens Kort etc. anfører [-ə] som neutrumsartikel, har Peder Jacobsen i sin beskrivelse af Flemløse dialekten gennemført [-(ə)t] som neutrumsartikel, og Poul Andersen anfører også kun [-t]-endelsen i Fonemsystemet i Østfynsk. Derfor har jeg kaldt t formen af neutrumsartikler nydialektal. Participiumendelsen og adjektivaflødningen restitueres ikke så tidligt som artiklen.

Udlydende [-t] eller [-d] i neutrumsartiklen bevares næsten 100% hos næsten alle de 18-30 årige, og det er fælles for Fyn og langt den største del af Jylland.

Nyudviklede regionalsprogstræk.

1. [-ət] i perfektum-participium og som adjektivaflødning. I denne gruppe finder vi gl'da. -əth i de to andre nævnte funktioner, som perfektum participiumsændelse og som adjektivaflødning, altså former som *hoppet*, *fregnet*. Jo mere udtyndet dialekt jo flere t-former af sådanne ord.
2. Præteritum af svage verber der i rigsmål ender på [-ədə] har formen [-ət] fx. [*la'wət*, *høbet*, *kigəd*] lavede, hoppede, kiggede.
3. Endelsen -dig udtales med klusil d også efter vokal dvs. [*mo'di*, *sdæ'di*] modig, stædig. Dialekten har O [*mo'ww*, *sdæ'w*].
4. Svarende til rigsmål [*ou*, *o'u*] har regionalsproget [*å(·)*] fx. [*såå*, *jåbau*, *trå'*] sort, jordbær, tror. Dialekten har oftest ow fx. [*sow'åå*, *trouw'a*].
5. Forbindelsen r langt æ manifesteres [*rä'*] fx. [*trä'*, *grä'*, *trä'nə*, *sgrä'wən*] træ, græde, træne, skrevet. Dialekten har i flertallet af disse ord diftong [*træj'*, *græ'j*], men [*sgrä'wə*].

Alle disse fem nyudviklede træk er fælles for Fyn og (størstedelen af) Jylland, ingen af dem træffes øst for Storebælt.

Københavnske træk i regionalsproget.

1. Sammenfald af /ræ/ og /ra/ foran alveolær og labial konsonant realiseret som [ræ]. Temmelig mange af de yngre visenbjergere har det københavnske [ræ] i en del ord især ordene ret (adv.), resten, interesse, fremtid(ig) og (først og) fremmest, mens andre ord sjældent eller aldrig høres med [æ] fx. bræt, træt, græs, præst. Der er tydeligvis tale om en leksikalsk spredning. De københavnske former begynder med at vinde indpas i enkelte frekvente ord, især ord der bruges meget i ærmedierne, og breder sig derfra til andre ord. I den her beskrevne informantgruppe er der næsten ingen eksempler på [ræ] uden for de ovennævnte ord²⁾.

Da det er leksikalsk bestemt om man siger [ræ] eller [ræ] er der ikke foretaget procentberegning af denne variabels manifestation, men et vist mønster kan godt påvises.

De fleste af informanterne har både [ræ] og [ræ], men kvinderne har [ræ] i flere tilfælde end mændene.

En del af mændene har ingen belæg på [ræ] skønt der forekommer ord i teksten hvor man kunne vente denne udtale.

Alle kvinderne har nogen belæg på [ræ], 2 af kvinderne har udelukkende denne udtale, men da alle forekomsterne kan henføres til den sædvanlige gruppe ord (ret, resten osv.) betyder det ikke nødvendigvis at [ræ] har fortrængt [ræ] fuldstændig. Disse kvinders sprog er også på andre punkter mindre lokalpræget end gennemsnittet.

Også i Jylland kan dette eksempel på københavneri påvises. Af Brovst undersøgelsen fremgår at 18 ud af 25 har både [ræ] og [ræ], 2 har kun [ræ] og 5 har kun [ræ] (Lund 1977). Og hos de unge i Odder kan man også høre begge former. Informanterne i Odder i Bent Jul Nielsens og Magda Nybergs igangværende undersøgelse, hører til en senere fødselskohorte end Brovst materialet. At dømme efter det materiale der indtil nu er gennemgået synes fordelingen ikke at være socialt korreleret (mundtlig oplysning fra Bent Jul Nielsen).

2. Fonemet /a/ manifesteret som [a] i aj-diftongen samt foran f og k, fx. i mig, kaffe, tak. Der er stor både inter- og intraindividuel variation i realiseringen af denne vokal. Ingen af informanterne har gennemført α -kvalitet. [aj] er også hørt i Odder, men er sjældent.
3. Kort $\ddot{a}$ manifesteret som [ä]. Denne variant er meget sjælden i Vissenbjerg, kun et par informanter har et enkelt belæg på den. [ä] varianten er almindelig i (lav-) århusiansk, men tilsyneladende lige så sjælden i Brovst og Odder som i Vissenbjerg.

Sammenfattende kan det siges, at de københavnske træk der kan høres i Vissenbjerg kan også høres i jysk regionalsprog.

Hvordan er præt. endelsen -et opstået i regionalfynsk?

At svage verber kunne have endelsen -et/-ed i præteritum i regionalfynsk, opdagede jeg først for alvor da jeg var i gang med min undersøgelse af den sproglige variation i Vissenbjerg - selv om flere medlemmer af min egen familie ind imellem bruger disse former.

I aldersgruppen 18-30 år er denne endelse meget almindelig, hos visse informanter enerådende, men der er stor inter-individuel variation. Den procentvise fordeling er følgende.

	mænd	gn.snit	kvinder	gn.snit
-ø	0-86	56	0-83	49
-ød	14-100	44	0-85	40
-ødø		0	0-100	11
	100%		100%	

De optagelser med 40-50 årige som indtil nu er skrevet ud viser lige så stor variation, men mindre forskel mellem kønnene. En af informanterne har 100% standardformer, hos alle de andre kan ød-formene høres i fra 10 til 40% af tilfældene.

Præteritum på -ød er almindelig i århusiansk (iflg. min fornemmelse lavsocialt korreleret), og i meget regionaljysk,

herunder østjysk. Hvordan er det opstået i fynsk, er det den jyske form der er importeret? Lad os se på et par bøjningsmønstre.

I klassisk vestfynsk, som det er skildret af Peder Jacobsen, kan vi finde følgende skema (omsat til Danias lydskrift og med de vokalkvaliteter dialekten har idag):

I snakke:	snagø	snagø	snagø
passe:	pasø	pasø	pasø
leve:	le·w	le·w	le·w
II gnave:	gna·w	gna·wde	gna·wd
skade:	sga·	sga·de	sga·d
rode:	row·	rowde	row·d

Alle disse verber har samme bøjning i rigsmål: præt. -ødø part. -et. I dialekten er forholdene brogede: de fleste af verberne under II er også optegnet med bøjning som I, og mange af dem der oprindeligt hørte til I er anført med præteritum som II, dog vist aldrig typerne med kort vokal + ustemt konsonant.

Hertil kommer at det Peder Jacobsenske skema jo er et skema, en form, og derfor ikke viser den faktiske variation, fx. mellem [snagø] og [snag], [gna·wde] og [gna·wd], [sga·de] og [sga·ad].

Beskrivelsen af det regionalfynske er derimod baseret på de faktisk forekommende udtaleformer i løbende tekst, og må derfor sammenlignes med sådanne.

Hvordan udtales præteritum i løbende tekst?

En gennemgang af de fynske tekster i Danske Dialekttekster IV viser følgende manifestationsformer af svage verber i præteritum svarende til skriftsprogets -ede. (I skemaet betynder v vokal, c konsonant, men derudover gengives den lydskrift der er benyttet i dette teksthæfte, og det vil sige at c· står for stavelsesdannede konsonant, og udlydende [d·] angiver ø-assimilation).

	Øst- og Sydfyn		Vestfyn	
	antal	%	antal	%
1. -ø	60	86	36	68
2. <i>vedø, v·edø</i>	1	1	2	4
3. <i>ved</i>	-	-	1	2
4. <i>v·e·dø</i>	1	1	-	-
5. <i>v·ed·, ve·d·</i>	4	6	-	-
6. <i>v·(e)d, ve·d</i>	3	4	14	26
7. -ød	1	1	-	-
N = 70		99%	N = 53	100%

Størstedelen af disse præteritumsformer, 86 respektive 68% hører til Peder Jacobsens bøjning I, dem skal vi ikke beskæftige os mere med i denne omgang, så de kategoriseres lidt groft som havende endelsen -ø. Det er den lydrette form svarende til rigsmåls [-øðø], med svind af blødt d, og stavelsesreduktion.

Resten af formerne er for størstedelens vedkommende udtryk for en eller anden slags restitution af et præteritums-element dvs. forventelig et -tø/-dø. Skemaet viser hvor sjældent det er i løbende tekst at høre et udlydende [-ø] manifesteret, kun ialt 4 gange ud af 27 mulige. Skemaet synes også at vise en dialektgeografisk forskel mellem de to områder, det er dog langt fra givet at det ikke snarere er en forskel mellem to slags praksis. Men det problem smutter vi udenom i denne omgang idet vi koncentrerer os om de vestfynske former, Vissenbjerg ligger jo som nævnt på Vestfyn.

Af de 15 vestfynske former uden -ø svarer 9 til -dø former hos Peder Jacobsen, 6 af dem har i den gammeldags Flemløse dialekt præteritum lig med infinitiv, mens et enkelt ord ikke findes i Flemløse beskrivelsen.

Når man sammenholder dette med at flere af disse ord i de vestfynske tekster (fx. bo, lave, sy), har former både med og uden præteritums -t/-d, mens andre har dobbeltformer hos

Peder Jacobsen, bliver det klart at der gennem en længere periode har været en tendens til at restituere præteritumsendelsen i vestfynsk.

I dette ældre dialektale lag er det kun ord af en vis fonetisk opbygning der restitueres. Alle eksemplerne fra Danske Dialekttekster og flertallet fra Mundarten i Flemløse har en stamme med udlydende lang vokal, /-v/ eller /-j/. Inden for denne gruppe ord må man regne med at former som [le·wd] levede, [plø·jd] plejede, [nå·dd] nåede bliver mere og mere almindelige, mens [le·wdø, plø·jdø, nå·dø] er meget sjældne.

Odenseansk.

Da odenseansk formodentlig spiller en eller anden rolle for dialektudtyndingens forløb, har jeg aflæst en række båndoptagelser med indfødte odenseanere til sammenligning med teksterne fra Danske Dialekttekster IV. Det drejer sig om 2 kvinder og 3 mænd og de er alle over 60. Deres præteritumsformer fordeler sig således.

	K ₁		K ₂		M ₁		M ₂		M ₃	
	an- tal	%	an- tal	%	an- tal	%	an- tal	%	an- tal	%
1. -ø			4	40	10	53	13	43	4	33
2. -dø	2	13								
3. v·(e)d, ve·d	5	31	4	40	4	21	8	27	5	42
4. -ød	5	31			5	26	1	3	1	8
5. -ødø	1	6					1	3		
6. -e·	2	13	1	10			1	3	2	17
7. -ødø	1	6	1	10			6	20		
N = 87	16	100	10	100	19	100	30	99	12	100

Det ser jo umiddelbart noget forvirrende ud. Man kan dog bemærke at 4 af de 5 odenseanere bruger den traditionelle dialektale præteritumsform på -ø i et betragteligt antal til-

fælde (33-53%), mens den femte informant ikke bruger denne endelse, men til gengæld som den eneste har et par eksempler på *-dø*. De yngre dialektale og regionale former 3 og 4 er også meget brugte (30-62%), men dertil kommer et par hybrid-former som ikke er hørt hos de unge Vissenbjergere.

Begge former kan opfattes som lokale udtaleformer af skriftens *-ede*. I det ene tilfælde med en læseudtale med klusilt *d* svarende til de omtalte regionalssprogsformer af adjektiver på *-dig*. Denne udtale kan også høres hos midaldrende og ældre Vissenbjergere, især som en form der kan tages i anvendelse i mere officielle situationer, eller som et udslag af akkomodation til en rigsmålstalende samtalepartner. Jeg tvivler på at formen hører til de talendes dagligsprog.

Mens *øde*-udtalen kun er hørt en enkelt gang hos 2 af informanterne, ser det ud til at *ø*-udtalen har et vist fodfæste i denne gruppe, idet alle de 4 informanter der har standardnære former overhovedet, benytter den indimellem. Jeg opfatter den som en lydret udtaleform af skriftens *-ede*. Konsonanten er bortfaldet i overensstemmelse med fynskens fonologi, men stavelsestallet bevaret.

Präteritumsformer af denne type kendes fra Sydøerne. I mønsk, falstersk og østlollandsk kan man jævnlig støde på former som [*døbe*·, *smælde*·, *sa·we*·] dyppede, smeltede, save-de. På Møn er disse former formentlig af ældre dato, mens de på Falster og Østlolland fortrinsvis er bemærket hos talere med en moderniseret sprogform (Køster 1986). I ældre tid synes de især at være udbredt i de mindre købstæder, såsom Saksøbing og Stubbekøbing, og har så derfra bredt sig, så de i hvert fald på Falster er almindelige i regional-sproget (mundtlig oplysning fra Chr. Lisse).

På Fyn er det gået anderledes. Präteritum på *ø* er ikke hørt hos yngre odenseanere, og har tilsyneladende heller ikke bredt sig uden for Odense.

Det mest bemærkelsesværdige ved de odenseanske tekster er deres form-rigdom, helt op til 6 forskellige realisatio-

ner af den svage präteritum hos to af odenseanerne. Dernæst kan man bemærke at forlængelse + *d*, eller *ød*, er de hyppigste realisationer. Sluttelig: hybridformen *-ø* der øst for Storebælt har vundet indpas i regionalssproget på Lolland-Falster, kan høres lejlighedsvis hos de ældre odenseanere, men har tilsyneladende ikke bredt sig til Vissenbjerg.

Omtolkning af *-dø* til *-ød* under indflydelse af østjysk norm.

Med udredningerne af restitutioner og manifestationsforhold i yngre dialekt og odenseansk er der lagt op til at betragte udviklingen af präteritumsendelsen *-ød* som en dialektintern udvikling. Med beskrivelsen af den odenseanske tilstand og sammenligningen med østjysk og lolland-falstersk er det samtidig antydnet at der har været flere udviklingsmuligheder, og de sejrende former er blevet støttet af at der fandtes tilsvarende former i naboregionen.

Som det fremgår af det foregående blev former som /*plæ·jdø*/, /*gna·vdø*/ bogstavelig talt altid manifesteret som [*plæ·jd*], [*gna·vd*]. På et eller andet tidspunkt er denne manifestation blevet opfattet som en realisation, ikke af strukturen /*plæ·jdø*/, /*gna·vdø*/, men af /*plæ·jød*/, /*gna·vød*/. Der er sket en omstrukturering, og dermed er der opstået en ny präteritumsendelse *-ød*.

Næste trin i udviklingen er at denne nye endelse, hægtes på verber med en anden fonetisk opbygning, først og fremmest verber med kort vokal + ustemt konsonant fx. hoppe, fedte, kigge, passe. Sådanne verber hørtes normalt ikke i former som [*høbdø*, *kigdø*] eller [*høb·d*, *kig·d*], men havde enten den traditionelle dialektale form [*høbø*, *kigø*] eller den helt situationsbestemte [*høbødø*, *kigødø*]. Men nu er det anderledes, disse verber høres hyppigst med former som [*høbød*, *fedød*, *kigød*, *passød*].

Jeg tror ikke denne udvikling er særlig gammel i vestfynsk, og der er heller ingen eksempler på den i de vest-

fynske tekster i Dialekttekster IV, derimod er der formentlig 2 øst- og sydfynske eksempler. Det ene (sikre) er [knægəd] knækkede fra det sydfynske Vester Skerninge (Dialekttekster IV:36, optaget 1938). Det andet (formentlige) er [lasˈd] fra Ellested på Østfyn, der ganske vist er oversat låste, men som sandsynligvis snarere bør gengives ved lodsede (Dialekttekster IV:28, optaget 1974). Men er formen ikke gammel er den til gengæld hyppig hos de yngre vissenbjergere, i gennemsnit op mod halvdelen af tilfældene, og hos nogle af de mandlige informanter enerådende som præteritumsform.

Fynboen på skillevejen.

Fynboen har længe stået som en anden Herkules på skillevejen og skullet afgøre hvilken norm der var smukkeste, eller mest anvendelig, hovedstadens eller hovedlandets. De nyere udviklinger tyder på at man nu har valgt side. De fleste af de bevarede dialekttræk og alle de nyudviklede træk er fælles for Fyn og (dele af) Jylland, mens Fyn og Sjælland (eller Sydøerne) ikke har nogen fælles træk der ikke også findes i Jylland.

Den mentale afstand til Sjælland er langt større end mellem Fyn og Jylland, og fortsætter udviklingen ad de baner man kan iagttage i øjeblikket, bliver Storebælt den vigtigste danske dialektgrænse. På fremtidens dialektkort vil der være en klar todeling mellem et udpræget københavnsk domineret Østdanmark, og et Vestdanmark hvor den københavnske påvirkning er væsentlig svagere. Der er færre københavnske træk der slår igennem, og de er længere tid om det. Kun tiden kan vise om den vestdanske modnorm er så livskraftig at noget af københavneriet aldrig vinder indpas hinsides Storebælt.

Noter.

- 1) Djursland og Samsø kan dog have stød i disse ord, og det samme gælder Hads herred. Grænselinjen på Kort etc. skal ikke tolkes på den måde at der i dette jyske område hersker sjællandske tilstande, ofte falder stødet (specielt på Samsø) på vokalen ikke på den stemte konsonant. Det samme kan gælde visse ord i fynske dialekter, og i fynsk regionalsprog kan der noteres en tendens mod at hele ordgruppen omformes dvs. [føˈlg] for klassisk fynsk [følg].
- 2) Ordet frem udgør et særligt problem, idet det hed [fɾæːm] i den traditionelle dialekt.

Undersøgelsen af den sproglige variation i Vissenbjerg er et delprojekt under det fællesnordiske projekt "Urbanisering og sprogforandring. Urbaniseringens virkninger på sproget". Det danske delprojekt er støttet af Statens humanistiske Forskningsråd.

Litteraturliste.

- Andersen, Poul: Fonemsystemet i Østfynsk. København 1958.
- Andersen, Poul: Dialektgeografiske kort til Undervisningsbrug. København 1969.
- Danske Dialekttekster IV. Ømålstetekster 2. Fynsk. København 1976.
- Jacobsen, Peder: Mundarten i Flemløse Sogn. Udg. Poul Andersen. København 1933.
- Kristensen, Marius og Valdemar Bennike: Kort over de danske Folkemål. København 1898-1912.
- Køster, Finn: Om de svage verbers bøjning ("ede-bøjningen") i dialekterne på Lolland-Falster og Møn. Danske Folkemål 28:103-20. København 1986.
- Lund, Jørn: Regionalsprogsstudier. Danske Studier 72:62-82. Odense 1977.